

EEN RECESSIE VERWIJDERD VAN EEN GRIEKS DRAMA

Gert Peersman (column verschenen in De Standaard op 29 oktober 2019)

In de hoop dat het in de begrotingstabellen pas zichtbaar zou zijn na de verkiezingen, liet de Zweedse coalitie het federale begrotingstekort dit jaar met 6 miljard euro oplopen om belastingen te verlagen en verkiezingscadeaus uit te delen. De – *excusez le mot* – daders proberen de schuld naar elkaar door te schuiven, maar het is een ontsporing met voorbedachten rade die weinig te maken heeft met het vallen van de regering-Michel. Dat de laatste fase van de taxshift niet gefinancierd is en dat tijdelijke begrotingsmeevallers zoals voorafbetalingen van vennootschapsbelastingen dit jaar zijn weggefallen, was jaren op voorhand gekend. Alsof dat niet volstond, vormt de oppositie in het parlement nu alternatieve meerderheden die met amendementen op de voorlopige twaalfden ook cadeautjes proberen uit te delen.

De begrotingsteugels worden gevierd met de gedachte dat Europa tekorten door de vingers zal zien. Een terechte koerswijziging als het gaat over investeringen in bijvoorbeeld infrastructuur, innovatie en onderwijs, omdat die zich op termijn kunnen terugverdienen. Alleen gaat het hier niet over investeringen, want dat zijn vooral regionale en lokale bevoegdheden. De federale investeringen bedragen nauwelijks 1 miljard. Alle andere federale uitgaven zijn onversneden consumptief.

Ik vrees dat onze politici de ernst van de situatie niet beseffen. Volgens het Planbureau sluiten de federale regering en de sociale zekerheid dit jaar af met een tekort van 7 miljard euro, en zal dat tekort bij ongewijzigd beleid tegen het einde van de regeerperiode (2024) oplopen tot 12,8 miljard. Tijdens de volgende regeerperiode (2024-2029) komt daar door de vergrijzingskosten nog eens 5 miljard bij. Ook dat is een Belgisch probleem: bij ongewijzigd-beleidsprognoses zien we systematisch een serieuze ontsporing van de begroting, en dan kom je als interim-regering met weinig slagkracht natuurlijk in de problemen.

Laat het duidelijk zijn: het is ondertussen onmogelijk geworden om het gat in de federale begroting het komende decennium nog enigszins dicht te rijden, en dat is beangstigend als je weet dat ook de overheidsschuld bijna integraal op federaal niveau zit. We moeten immers beseffen dat bovenstaande bedragen bij ongewijzigd beleid uitgaan van gunstige conjuncturele omstandigheden. Ze veronderstellen bijvoorbeeld een jaarlijkse productiviteitsgroei die de komende jaren het dubbele zal zijn van de vorige regeerperiode en een stijging van de werkzaamheidsgraad tijdens de regeerperiode met 2,5 procentpunt. Ook de geplande verhoging van de wettelijke pensioenleeftijd zit al in de cijfers verrekend. We moeten bijgevolg al beter doen om het tekort te reduceren. Zelfs al halen we een onwaarschijnlijke stijging van de werkzaamheidsgraad met 5 procentpunt, we zullen de regeerperiode eindigen met een serieus begrotingstekort. Dat wil ook zeggen dat we één recessie verwijderd zijn van een Grieks drama, want dan krijgt de al zwakke begroting er enkele ferme klappen bij.

Een les die we uit dit alles kunnen trekken, is dat de huidige begrotingsnormen niet werken, nog los van een toegelaten tekort om te investeren. Het Europese begrotingskader vereist bijvoorbeeld een jaarlijkse verbetering van het begrotingssaldo met 0,6 procentpunt. Dat zet te weinig aan tot structurele maatregelen zoals pensioenhervormingen, omdat je daarvan het resultaat meestal pas na een aantal jaren of in de volgende regeerperiode ziet. Veel besparingen die zich onmiddellijk manifesteren, wegen dan weer op de groei, zodat ze contraproductief zijn. In de praktijk draaien Belgische begrotingsonderhandelingen dan ook stevast uit op rondjes creatief boekhouden en opsmukmaatregelen, om na de verkiezingen te constateren dat er geen vooruitgang is geboekt. In de volgende regeerperiode begint alles weer van voor af aan.

Behalve een streefcijfer voor de jaarlijkse verbetering moet ons land een expliciete begrotingsdoelstelling hebben bij ongewijzigd beleid. Bijvoorbeeld een begrotingsnorm die stipuleert dat het begrotingssaldo bij ongewijzigd beleid en normale conjunctuur binnen een

termijn van vijf à tien jaar niet of slechts beperkt mag verslechteren. Het Planbureau en de Europese Commissie kunnen die berekening maken. Dat verplicht de regering tot langetermijndenken. Als je dan maatregelen neemt die zich pas na verloop van tijd manifesteren, zal zich dat weerspiegelen in een verbetering van het ongewijzigd-beleid-saldo. Het geeft ook prikkels om te investeren, omdat die een gunstig effect hebben op het toekomstige saldo. Ieder jaar schuift de horizon een jaar op, zodat creatieve boekhoudtrucs tot de eerstvolgende verkiezingen en een cadeaupolitiek tijdens verkiezingsjaren geen zin hebben, en de begroting niet meteen ontspoot bij een interim-regering. Kortom, het is een -begrotingsstrategie die de juiste incentives geeft en de overheidsfinanciën misschien gezond zou kunnen maken.